

# ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

5



Д Е Р Ж М Е Д В И Д А В  
У Р С Р

## З ДОСВІДУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

Г. П. ПІВНЕНКО, Р. К. ЧАГОВЕЦЬ, І. М. ПЕРЦЕВ

(Кафедра технології ліків і галенових препаратів Харківського фармацевтичного інституту)

Невід'ємною частиною радянської охорони здоров'я є аптечна справа, покликана забезпечувати населення кваліфікованою лікарською допомогою.

Аптечна продукція, про доброякісність якої не може судити сам споживач, повинна бути тільки відмінної якості.

Для того, щоб з честю виконати ці завдання, аптеки мають бути укомплектовані добре підготованими фармацевтичними кадрами. Фармацевтичні вузи й училища повинні випускати теоретично й практично добре підготованих фахівців аптечної справи, які не бояться самостійної роботи і вміють перемагати труднощі. До цього нас зобов'язує постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи по дальшому поліпшенню медичного обслуговування та охорони здоров'я населення СРСР».

Виходячи з конкретних умов, зокрема з наявності баз, кадрів, устаткування тощо, кожен інститут організує практичне навчання студентів. Разом з тим досвід показує, що практична підготовка майбутніх спеціалістів насамперед залежить від того, наскільки добре організовано самостійну роботу студентів на профільних кафедрах.

На кафедрі технології лікарських форм і галенових препаратів кожний студент має добре устатковане робоче місце, все потрібне під час виконання практичної роботи в нього під руками. Студенти одержують індивідуальні завдання і працюють самостійно під наглядом провідного асистента, який також ретельно контролює виконану роботу.

Перевірка практичної підготовки сполучається з контролем теоретичних знань. Надання студентам більшої самостійності нерозривно пов'язане з посиленням контролю за їх навчальною діяльністю.

Новий метод цілком виправдав себе. Поліпилась учбова дисципліна. Студенти почали серйозніше ставитися до виконання завдань, берегти обладнання. Перехід на самообслуговування забезпечив підтримання порядку й чистоти в учбових лабораторіях, на робочих місцях.

Проте слід відмітити й той факт, що хоч як добре буде поставлено навчальний процес в інституті, виробнича практика в підготовці студентів до самостійної роботи відіграє неocenенну роль, а тому вона має супроводити все навчання. Випускники фармацевтичних вузів в основному готуються для роботи в аптеці, тому її роль у підготовці фармацевтичних кадрів дуже велика.

Під час проходження виробничої практики в аптеці студенти не тільки поглиблюють і закріплюють свої теоретичні знання, а й засвою-

ють практичні навички, вкрай необхідні в їх наступній самостійній роботі.

У зв'язку з цим з 1959 року у фармацевтичних вузах, починаючи з I курсу, запроваджуються чергування студентів в аптеках, які дають їм змогу ближче познайомитись з різними ділянками роботи своєї майбутньої спеціальності. Контроль і керівництво цими чергуваннями доручено керуючим аптеками або особам, виділеним з числа досвідчених фармацевтів. Увесь колектив аптеки повинен уважно й наполегливо навчати студентів і виховувати в них почуття величезної відповідальності за всяку роботу, виконувану ними. Керівництво аптеки повинно ставити до них суворі, такі самі, як і до співробітників, вимоги: дотримувати трудової дисципліни й режиму робочого дня в рамках програми їх занять.

Для того, щоб виробнича практика проходила успішно, наші виробничі бази — аптеки — мають бути відповідно підготовані для цієї роботи.

Починаючи з IV курсу, студенти проходять асистентську виробничу практику з технології ліків, перед початком якої їх забезпечують відповідними інструкціями.

У період виробничої практики викладачі кафедри прикріплюються до всіх аптек, в яких студенти проходять практику. Вони стежать за нормальним виконанням програми, консультують студентів (а в деяких випадках і працівників аптек) з питань технології готування ліків, перевіряють щоденники, вимагають активної участі студентів у громадському житті аптеки (у виробничих нарадах, випуску стінних газет, у проведенні інформацій про сучасні події в нашій країні і за кордоном).

Крім того, кафедра вимагає, щоб студенти відвідували заняття для підвищення кваліфікації працівників аптеки, виступали на них з повідомленнями з окремих питань фармації.

У деяких випадках студенти-практиканти, члени наукового гуртка, продовжували свою наукову роботу і під час виробничої практики, глибше знайомилися з окремими ділянками аптечної справи, вивчали рецептуру аптек, розробляли деякі питання раціонального готування ліків.

Викладачі кафедри звичайно стежать за тим, щоб кожний студент-практикант мав добре обладнане робоче місце, досвідченого керівника практики. Безпосередній нагляд за роботою студентів здійснювався асистентом з великим стажем практичної роботи.

Кафедра бере активну участь у розподілі студентів по аптеках і піклується про те, щоб менше підготовлені студенти були надіслані до аптек, де забезпечене хороше керівництво з боку її працівників.

Студенти Харківського фармацевтичного інституту в основному проходять виробничу практику в Харкові, де налічується понад 50 аптек, з яких приблизно дві третини цілком відповідають вимогам, які ставляться до них щодо підготовки молодих фахівців. Крім того, частину студентів надсилають до великих аптек Київської, Луганської, Сталінської, Полтавської, Сумської, Вінницької, Чернігівської та Кримської областей.

Перевіряючи проходження практики в аптеках і студентські звіти про проведену роботу, ми часто зустрічаємося з формальним ставленням деяких керівників аптек до практичного навчання студентів. Керівники виробничої практики погано переглядають щоденники, де студенти щодня записують виконану роботу. Керуючі аптеками у багатьох випадках видають стандартні характеристики, з яких дуже важко зробити висновок про якість роботи того чи іншого студента-практиканта. Адже характеристика з виробництва має бути одним з основних показників набутих студентом практичних навичок.

Іноді керівництво виробничою практикою доручають недосить кваліфікованим працівникам, які не завжди додержують вимог, що їх ставить Державна фармакопея СРСР до готування ліків.

Ми дозволимо собі на сторінках «Фармацевтичного журналу» навести деякі порушення технологічних правил готування ліків.

Особливу увагу слід звернути на виготовлення ін'єкційних розчинів. Відомо, що їх треба готувати в окремому приміщенні, у стерилізаційній кімнаті. Проте виділити її не завжди є можливість. Тому дозволяється для цієї мети використовувати настільні бокси — засклені шафки, які мають усе потрібне для готування стерильних ліків. У більшості аптек настільні бокси є, але за своєю конструкцією вони незручні в роботі, не забезпечують асептичних умов готування ліків, тому іноді ін'єкційні розчини виготовляють на загальному столі (аптеки №№ 50, 1, 14 та інші м. Харкова).

Порушуються також правила асептики при готуванні ліків з пеніциліном та іншими антибіотиками (особливо очних мазей, присипок тощо). Очні краплі часто проціджують крізь вату, тимчасом як їх треба фільтрувати крізь паперові фільтри.

Грубі порушення спостерігалися і при готуванні настоїв та відварів. В окремих аптеках чомусь немає фарфорових або емальованих інфундирок для водних витяжок із сировини, яка містить дубильні речовини, кислоти, алкалоїди, тобто ті речовини, що можуть реагувати з незахищеним металом. Іноді фарфоровими інфундирками користуються неправильно. Їх перед використанням не підігрівають, внаслідок чого не забезпечується повнота витягнення діючих речовин з рослинної сировини.

Готуючи водні витяжки з рослинної сировини за рецептами, в яких прописано різні солі, деякі аптеки зменшують кількість води, потрібної для витягнення діючих речовин, і додають, замість сухих речовин, концентровані розчини їх (наприклад, 5% розчин соди тощо), що знижує якість ліків (аптека № 71 Куп'янська-Вузлової та ін.).

В деяких аптеках готують так звані «концентрати» (10% і 20% настої алтеї, валеріани і т. д.), причому застосовують метод, який нічим не відрізняється від виготовлення екстемпоральних настоїв. Проте, у зв'язку із зменшенням кількості витягача, діючі речовини цілком не витягуються і ліки виходять неповноцінними.

Недостатня кількість деякого устаткування в аптеках також призводить до порушення технології готування ліків. На момент роботи студентів в аптеках №№ 50, 2 і багатьох інших через брак однограмових ручних терезів порошки вагою менше 1 г розважували на п'ятиграмових терезах, що вело до порушення точності при відважуванні.

На нашу думку, вже настав час і є можливість ширше застосовувати в аптечній практиці бюреткову систему і мірний посуд при готуванні рідких ліків, деколятори для водних витяжок, машинки для вилітання супозиторних форм, скляні фільтри при готуванні ін'єкційних розчинів, механічні змішувачі для порошоків і інше обладнання, що значно поліпшить якість продукції і піднесе продуктивність праці аптечних працівників.

Із сказаного випливає, що в аптеках—базах з виробничої практики ще є деякі хиби, працівники аптек в окремих випадках припускають порушення при готуванні ліків. Це негативно впливає на підготовку майбутніх фахівців аптечної справи.

У процесі навчання в інституті студенти не тільки засвоюють теоретичні обґрунтування готування ліків, а й набувають потрібних практичних навичок. Основне, чого треба вимагати від студентів-практикантів, — це точного й правильного виготовлення ліків згідно з вимогами Державної фармакопеї Союзу РСР, а швидкість прийде згодом в процесі практичної роботи. Працівники профільних кафедр і аптек

повинні привчати студентів глибше вникати у виробничі процеси, аналізувати їх, знаходити в них недоліки і шукати шляхів усунення цих недоліків.

У зв'язку з тим, що виробниче навчання студентів починається з I курсу, майбутні фармацевти будуть краще, ніж раніше, підготовані до самостійної праці.

Зараз існує тісний зв'язок між Харківським фармацевтичним інститутом і Харківським обласним аптекоуправлінням (керуючий т. П. М. Макаренко) з питань виробничої практики. Різні питання, пов'язані з поліпшенням навчання студентів, розв'язуються спільно на конференціях, що їх провадить інститут і обласне аптекоуправління з широким залученням керуючих аптеками.

---